

EXEGESIS IV

פרשנות המקרא

**THE QUEST FOR P'SHAT:
RASHBAM-YOSEF KARA-B'KHOR SHOR**

רשב"ם בראשית לז:ב

The **rationalists** (אוהבי שכל) will understand and comprehend that which our Rabbis have taught us, [namely] that "**no verse can be purged of its literal sense** (*p'shat*)."

In spite of the fact that the essence of Torah is to instruct us in *haggadot*, *halakhot*, and *dinim*, by means of allusions in the literal sense, redundancy (אריכות (לשון), or through the application of the thirty-two [hermeneutic] principles of Rabbi Yossi the Galilean, or the thirteen principles of Rabbi Yishmael.

- ישכילו ויבינו אוהבי שכל מה שלימדונו רבותינו כי אין מקרא יוצא מידי פשוטו.
- אף כי עיקרה של תורה באת ללמדנו ולהודיענו ברמיזת הפשט ההגדות וההלכות והדינין על ידי אריכות הלשון ועל ידי שלשים ושתים מידות של ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי ועל ידי שלש עשרה מידות של ר' ישמעאל.

- The **ancients**, out of piety, preoccupied themselves with the hermeneutics (*d'rashot*), on account of their preeminence, and, as a result, never familiarized themselves with **the profundity of the literal sense** of Scripture (עומק פשוטו של מקרא).
- Because our sages dictated: "Do not let your children indulge, overly, in speculation ([הגיון])" [Berakhot 28b], and "preoccupation with Scripture has its advantages and disadvantages, while preoccupation with Talmud is unsurpassable" [Baba Metzia 33a], they never familiarized themselves with **the literal sense of Scripture**.
- [Witness] the Talmud in Shabbat (63a): "By the age of eighteen I had learned the whole Talmud and had never realized that **a verse cannot be purged of its literal sense.**"

והראשונים, מתוך חסידותם, נתעסקו לנטות אחרי הדרשות שהן עיקר, ומתוך כך לא הורגלו בעומק פשוטו של מקרא.

ולפי שאמרו חכמים "אל תרבו בניכם בהגיון", וגם אמרו "העוסק במקרא מדה ואינה מדה העוסק בתלמוד אין לך מדה גדולה מזו", ומתוך כך לא הורגלו כל כך בפשוטן של מקראות.

וכדאמ' במסכת שבת "הוינא בר תמני סרי שנין וגרסינ' כולה תלמודא ולא הוה ידענא דאין מקרא יוצא מידי פשוטו".

My maternal grandfather, Rabbi Shelomo, who illumined the eyes of the Diaspora, paid attention to the interpretation of the **literal sense of Scripture**. I, Shmuel, son of his son-in-law Meir, ztz"l, argued with him, even in his presence, and he acknowledged to me that if he but had the time he would have to compose other interpretations in line with the **innovative literal explanations** (הפשטות המתחדשים) that arise daily.

וגם רבנו שלמה אבי אמי, מאיר עיני גולה, שפירש תורה נביאים וכתובים, נתן לב לפרש **פשוטו של מקרא**. ואף אני שמואל ב"ר מאיר חתנו, זצ"ל, נתווכחתי עמו ולפניו. והודה לי שאילו היה לו פנאי, היה צריך לעשות פרושים אחרים לפי **הפשטות המתחדשים** בכל יום.

RASHBAM “FRAGMENT”

If you happen to see earlier interpretations that incline towards another *p'shat* in other matters, note that they are inconsistent with **realia** and linguistic usage or with the **context**... See what my **grandfather** interpreted... This is nonsense... I interpreted it properly **contextually and realistically**...

The interpretation [should be] in accord with the context, realia, and reason.

אם יראו הרואים פירושים קדומים שנוטים לצד פשט אחר בעניינים אחרים, יתנו לב כי אינם דרך ארץ לפי חכמת דברי בני אדם, או כפי' [רוש] הפסוק...

הלא תראה מה פירש זקני זצ"ל [...] הלא זה הדבר הבל [...] ואני פירשתיו יפה לפי הפסוקים ולפי דרך ארץ [...] הרי פירושו לפי הפסוקים שלמעלה ודרך ארץ ודבר חכמה.

Gen. 28:10-12

Text	RASHI	RASHBAM
a certain place	<u>aforementioned</u> i.e., Mt. Moriah	someplace (nonspecific)
the sun had set suddenly	unseasonably	(unremarkable)
rocks	many (which later were merged)	a single stone
ascending, descending	(absolute sequence, a la Aggadah)	figure of speech

EXODUS 21:1

Rationalists (יודעי שכל) will know and understand that I have not come to explain the *halakhot*, although they are dominant—as I explained in Genesis—because *haggadot* and *halakhot* are derived from textual superfluities (ייתור (המקראות). Some of them can be found in the commentary of my maternal grandfather, Rabbi Shelomo, ztz"l.

I have come to explain the literal sense (פשוטן) of Scripture, and I shall explain *dinim* and *halakhot* according to prevailing norms (דרך ארץ). In any event, the *halakhot* remain preeminent, as our Rabbis said, "*halakhah* uproots *mishnah*

ידעו ויבינו יודעי שכל כי לא באתי לפרש הלכות אעפ"י שהם עיקר, כמו שפירשתי בבראשית כי מיתור המקראות נשמעין ההגדות וההלכות. ומקצתן ימצאו בפירושי רבינו שלמה אבי אמי זצ"ל.

ואני לפרש פשוטן של מקראות באתי. ואפרש הדינין וההלכות לפי דרך ארץ. ואעפ"כ ההלכות עיקר כמו שאמרו רבותינו, הלכה עוקרת משנה:

שמות כ"א(ו)

וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל־הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל־הַדָּלֶת אוֹ אֶל־הַמְּזוּזָה וְרָצַע אֲדָנָיו
אֶת־אָזְנוֹ בַּמְרָצַע וְעָבְדוּ לְעֹלָם: רש"י: ועבדו לעולם – עד היובל.

"Forever:" **Literally** (לפי הפשט), all the days of his
life,

as it is written of Samuel,

“And he remained there forever” (I Samuel 1:22).

לעולם - **לפי הפשט** כל ימי חייו,

כמו שנאמר בשמואל:

“וישב שם עד עולם.”

ויקרא יג:ב

In all of the chapters of afflictions to humans, animals, or buildings; their appearances, the calculation of their quarantines; and the matter of white, black, or yellow hairs; we have no recourse to the **literal sense of Scripture** (פשוטו של מקרא) at all, neither to human expertise (של בני אדם) based upon **experiential** data (דרך ארץ).

Rather, rabbinic homilies and traditions are essential.

כל פרשיות נגעיי אדם, ונגעיי בגדים, ונגעיי בתים, ומראותיהן, וחשבון הסגרם, ושערות לבנות, ושער שחור וצהוב, אין לנו אחר פשוטו של מקרא כלום, ולא על בקיאות דרך ארץ של בני אדם.

אלא המדרש של חכמים, וחוקותיהם וקבלותיהם מפי החכמים הראשונים, הוא העיקר:

ר' חיים פלטיאל בראשית פרשת ויחי פרק מט:כב

“Joseph is a fruitful vine, a fruitful vine by a fountain.” The manner of Scripture is to being a statement and not complete it, and then complete it later, such as: “[The floods have lifted up, O Lord,] the floods have lifted up their voice” (Ps. 93:3); or: “Thy right hand, O Lord, glorious in power, Thy right hand, O Lord, dashes the enemy in pieces” (Exodus 15:6); or: “For, lo, your enemies, O Lord, for, lo, your enemies shall perish: all the workers of iniquity shall be scattered” (Ps. 92:2).

All these come from the Opus (*Y'sod*) of R. Shmuel; when his grandfather Rashi would reach such verses, he would call them “**Shmuel's verses.**”

בן פורת יוסף בן פורת עלי עין.
דרך הפסוק להתחיל דברו ואינו
גומרה ואח"כ גומר כמו "נשאו
נהרות קולם", וכמו "ימינך יי נאדרי
בכח ימינך יי תרעץ אויב", וכן "כי
הנה אויביך [יי כי הנה אויביך]
יאבדו יתפרדו".

כל זה מיסוד רבי' שמואל; כשהיה
רש"י זקינו מגיע לאותם פסוקים,
היה קורא אותם פסוקי שמואל.

מיוחס לרשב"ם קהלת א':ב'

הבל הבליים אמר – עדיין לא אמר רק תחילת מלה, וכופל לשונו לומר לכלול ולפרש דברו שהכל הבל. מקרא זה דוגמת: "לא לנו י"י לא לנו" (תהלים קט"ו:א') "נשאו נהרות י"י נשאו נהרות" (תהלים צ"ג:ג'), "כי הנה אויביך י"י כי הנה אויביך" (תהלים צ"ב:י'), שפותח תחילה במלה, ומזכיר את השם מחמת שהוא להוט להזכיר את השם, ומזכירו בתוך מלתו, ואחרי כן מתחיל בה לפרשה. וכן עתה מזכיר שם קהלת בתחילת המלה, ואחרי כן מתחיל בה וגומרה.

שתי מקראות הללו "דברי קהלת" (קהלת א':א) "הבל הבליים" לא אמרן קהלת, כי אם **אותו שסידר הדברים** כמות שהן.

מיוחס לרשב"ם קהלת י"ב:ח'

The book ends here, and those who redacted it added from hereon in, as to say: Regarding all worldly matters, “Vanity of vanities declared Kohelet.”

• הבל הבלים – עכשיו נשלם הספר, ואותן אשר סידרוהו אמרו מיכאן ולהבא, לומר: כל דברי העולם הנוהגין בו: “הבל הבלים אמר קהלת.”

YOSEF KARA

It is not customary for a prophet in any of the twenty-four [canonical] books to speak so enigmatically that we would require an **Aggadah** to understand him.

One who does not understand the simple meaning of Scripture and inclines towards **Midrash**, resembles someone overwhelmed by giant waves and submerged in deep water who will grasp anything that comes to hand in order to save himself.

שופטים ה:ד

ועוד שאין דרך נביא בכל כ"ד ספרים שיסתום את דבריו כדי שיצטרך ללמוד אותם מדברי **אגדה**.

שמואל א א:יז

כל מי שאינו יודע פשוטו של מקרא, ונוטה לו אחר **מדרשו** של דבר, דומה לזה ששטפתהו שיבולת נהר, ומעמקי מים מציפין, ואוחז כל אשר יעלה בידו להנצל.

ר' יוסף קרא שופטים י"ג:י"ח

“Why do ask for my name, it is wondrous.” “For my name” carries an **ethnacha**, which makes it stand alone. This informs us that “For my name” is unattached to “it is wondrous; they sre two separate things, spoken by different people.

The angel said: “Why do you ask for my name,” because you don’t need to be informed of it. The prophet who wrote the book said, “it is wondrous.”

“למה זה תשאל לשמי והוא פלאי” – לשמי נקוד באתנחתא, והטעם מפרידו ומעמידו לעצמו. ומלמדך שאין “לשמי” דבוק ל”והוא פלאי” – והם שני דברים, ומי שאמר זה לא אמר זה.

המלאך אמר לו “למה זה תשאל לשמי,” אין אתה צריך שאודיענו לך, והנביא שכתב את הספר אמר “והוא פלאי.”

ר' יוסף קרא שופטים י"ז:ו'

“In those days, there was no king over Israel; every man did what he pleased.”

The prophet who wrote the book said this. Lest subsequent generations ponder how this came to pass, “in those days there was no king over Israel,” and no one could stand up to them so everyone did as he pleased.

“בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה” –

הנביא שכת' ספר זה אמר כך, אל יתמהו הדורות הבאים אחרינו שכך אירע באותן הימים כי בימים ההם אין מלך בישראל ואין איש שימחה בידן וכל איש הישר בעיניו יעשה.

ר' אליעזר מבלגנצי יחזקאל א':א'

“I saw divine visions,” and “There was a string wind,” Initially, Ezekiel said nothing more—even omitting his name—because it would be clarified later in the book...

On this account, he saw fit to abbreviate, as I explained regarding the 30 years, that it, too, would be clarified. But **the scribe who wrote down all his words** added words to explain what [Ezekiel] had omitted.

“ואראה מראות אלהים” – “והנה רוח סערה” (יחזקאל א':ד). לא היו דברי יחזקאל מתחלתן יותר, ואף שמו לא פירש, לפי שענין ספרו יפרשנו למטה, כגון “והיה יחזקאל לכם למופת” (יחזקאל כ"ד:כ"ד) ועל זה סמך לקצר, כאשר אמרתי לך, על שנת שלשים, שענין ספרו יוכיח עליו, אבל **הסופר שכתב כל דבריו יחד** הוסיף לפרש מה שסתם וקיצר בשני מקראות הללו.

YOSEF B'KHOR SHOR (FRANCE, LATE 12TH CENTURY)

A useful place to start our analysis of B'khor Shor's position on *p'shat* and *d'rash* is with the following statistics regarding the use of dual interpretations by the leading northern French exegetes:³¹²

	# of dual interpretations	# in narrative texts	# in legislative texts
Rashi	150	127	23
Rashbam	35	14	21
Bekor Shor	185	62	123

A NOVEL READING OF THE TEXT SUPPORTS A MIDRASHIC INTERPRETATION.

ר' יוסף בכור שור בראשית פרשת ויחי פרק מט

Some interpret “from prey my son you have risen” [to mean] of your own will and volition; no one can raise you from your prey until you wish, to wit: “Like as the lion, or the young lion, growling over his prey, though a multitude of shepherds be called forth against him, will not be dismayed at their voice, nor abase himself for the noise of them,” until he rises on his own. **[This] I heard from R. Yosef Kara.** ... So we have seen with [King] David who looted and plundered [other] nations in order to distribute [the spoils] to his impoverished brethren... according to the Aggadah one can interpret “from prey my son you have risen” to mean: from the prey you have created, you have been elevated by transforming it into charity.

(ט)... ויש מפרשים: “מטרף בני עליית” מעצמך ומרצונך, שאין אדם יכול להעלות אותך מעל טרף שלך, עד שתרצה. כמו שנאמר “כאשר יהגה האריה [והכפיר] על טרפו, אשר יקרא עליו מלא רועים, מקולם לא יחת ומהמונם לא יענה” (ישעיה לא:ד), עד שירצה ויעלה מעצמו. **משום ר' יוסף קרא שמעתי**... וכן מצינו בדוד שהיה שולל וטורף את האומות כדי לחלק לאחיו העניים... ולפי האגדה יש לפרש: “מטרף בני עליית”, כלומר: מטרף שאתה עושה, נתעליתה שאתה עושה ממנו צדקה.

AN EXPANDED CONTEXT SUPPORTS A MIDRASH.

ר' יוסף בכור שור בראשית פרשת בראשית פרק ד

God was disgusted with Cain and his offering and gave him a sign he would recognize, as our Sages explained that He responded to Abel with fire—that a flame descended from heaven consuming the offering—while Cain's offering was not greeted by fire. We can see [ourselves] that fire greets an acceptable offering as in the cases of the Tabernacle (Lev. 9:24), the Temple (2 Chr. 7:1), and Elijah [at Mt. Carmel] (1 Kings 18:38).

(ה) "ואל קין ואל מנחתו לא שעה." מאס בקין ומאס במנחתו, ועשה להם אות שידעו, כי כן פירשו לנו רבותינו (ספרא שמיני לא) כי באש ענה להבל, שירד אש מן השמים ויאכל את העולה ואת המנחה, ועל קרבנו של קין לא ענה באש. ונראה כי כן דרך אש לבוא בקרבן המרוצה, כמו במשכן ובמקדש ובאליהו.

UNUSUAL LANGUAGE OR EXTRANEIOUS WORDS OPEN THE DOOR TO D'RASH.

ר' יוסף בכור שור שמות פרשת יתרו פרק כ

Moses stood among [the Israelites] when they heard the Ten Commandments from God. However, our rabbis have said that [only] “I am” and “Do not have” were heard [directly] from God, while the rest were from Moses. **R. Yosef Kara explained** that this is evident from Scripture as “I am” and “Do not have” speak [of God] in the first person, while from “Do not bear” and on He speaks indirectly [in the third person]. To wit: “God will not clear,” rather than “I will not clear.” “In six days, God made,” rather than “I made.” “That the Lord your God gives you,” rather than “that I give you.”

(א) “וידבר אלהים”: שהיה משה עומד ביניהם כששמעו עשרת הדברים, שמעו מפי הקב"ה. אבל רבותינו אמרו כי “אנכי” ו”לא יהיה לך”, שמעו מפי הגבורה (מכות כד ע”א), והשאר ממשה. **ופירש ר' יוסף קרא ז”ל** שהמקראות מוכיחים כן, ד”אנכי” ו”לא יהיה לך” מדברים כאילו הוא עצמו מדבר אליהם, ומ”לא תשא” ואילך כאילו מדבר על ידי שליח, דכתיב “כי לא ינקה ה'”, ולא כתיב “כי לא אנקה”. וכתיב “כי ששת ימים עשה ה'”, ולא כתיב: “עשיתי”.

וכתיב “אשר ה' אלהיך נותן לך”, ולא כתיב: “אשר אני נותן לך”.

OCCASIONALLY, THE *D'RASH* IS THE TRUE *P'SHAT*.

ר' יוסף בכור שור שמות פרשת משפטים פרק כב

“If one gives another money or utensils to guard” [and they are stolen... the guardian takes an oath of no culpability and pays nothing]. The verse deals with an unpaid guardian, which is why it cites money or utensils for whose guarding people do not ask for payment because their keeping requires no effort, save to place them in safekeeping where they repose... [However] “if [domesticated animals] are stolen from him, he must pay” since he is paid to guard them, he should have exercised caution.

(ו) “כי יתן איש אל רעיהו כסף או כלים”:
...ובשומר חנם מדבר, ולכך נקט כסף או כלים, שאין דרך לשאול שכר על שמירתם, שאין בהן טורח לשומרן אלא מניחם למקום המשתמר, ונחים שם...:
(יא) ואם גנוב יגנב [מעמו] ישלם: דכיון שיש לו שכר על שמירתו, היה לו ליזהר בו.